

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Vyjadrenie k poškodeniu hrobu Antona Prídavka

- KOŠICE 7. JANUÁRA 2019

„Poškodenie hrobu Antona Prídavka na košickom verejnom cintoríne je odsúdeniahodný čin, nech už bola motivácia páchatel'a akákoľvek,“ reaguje na zmiznutie plastiky s reliéfom tváre A. Prídavka z jeho náhrobku Marián Gladiš z Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorý sa dlhodobo venuje životu a dielu tejto osobnosti. Zároveň ale dodáva, že incident môže pomníku paradoxne pomôcť.

„Náhrobok Antona Prídavka bol už dlhší čas v nevyhovujúcom stave, a to napriek tomu, že ide o hrob významnej osobnosti a zároveň aj vojnový hrob – a ako takému by mu mala byť zo zákona venovaná osobitná starostlivosť,“ upozorňuje M. Gladiš. V skutočnosti však pamätník chátral. „Na náhrobnom kameni chýbali alebo boli poškodené viaceré písmená. Možností na nápravu bolo v ostatnom čase niekoľko, napr. pri príležitosti 110. výročia narodenia Antona Prídavka v roku 2014 či 70. výročia jeho predčasného úmrtia v roku 2015. Žiaľ, k zlepšeniu stavu pomníka napriek viacerým upozorneniam a apelom nedošlo. Teraz sa otvára priestor na jeho celkovú obnovu s cieľom prinavrátiť mu podobu, akú pôvodne mal a akú si zaslúži.“

Anton Prídavok (1904 – 1945) bol jednou z najvýraznejších osobností prvej polovice 20. storočia. Rodák z Kežmarku pôsobil vo viacerých mestách a obciach východného Slovenska, osobitný vzťah si však vybudoval ku Košiciam, kde pôsobil v rokoch 1923 až 1938. Pedagóg, literát, prekladateľ, kultúrno-osvetový a divadelný činovník, novinár, publicista, významný rozhlasový pracovník, literárny historik a kritik, verejný činiteľ, horlivý slovenský národovec. Do Košíc prišiel síce ako mladý, devätnásťročný, ale názorovo vyzretý predstaviteľ „novej“ slovenskej inteligencie. Od začiatku sa s veľkým nadšením zapájal do národného, kultúrneho a verejného života – popri učiteľskej praxi sa aktívne venoval činnosti v Matici slovenskej (založil literárny odbor MS) a v Slovenskej lige (bol košický župný tajomník). V roku 1932 nastúpil ako tajomník literárneho oddelenia do košickej odbočky Radiojornalu – spoločnosti s monopolným právom na rozhlasové vysielanie v celom Československu. Spolu s vedúcim umelecko-slovesného vysielania Emilom Ruskom vytvorili dvojicu, ktorá sa natrvalo zapísala do dejín rozhlasového vysielania. V roku 1932 začal vydávať aj prvý, doposiaľ vychádzajúci jazykovedný časopis Slovenská reč. Po Viedenskej arbitráži (2. novembra 1938) a pripojení Košíc k horthyovskému Maďarsku bola miestna pobočka rozhlasu presídlená do Prešova. Sťahovanie zabezpečoval Prídavok, ktorý bol následne poverený vedením štúdia. Riaditeľom prešovskej pobočky rozhlasu bol až do vypuknutia SNP, funkcie bol zbavený po tom, čo tajne poskytol techniku pre potreby povstaleckého vysielača v B. Bystrici. Ako aktívny účastník povstania bol zatknutý gestapom – zomrel na následky mučenia štyri dni po skončení vojny. Bol pochovaný v Ružomberku, ale v roku 1946 boli jeho ostatky na popud Slovenskej ligy exhumované a slávnostne pochované na čestnom mieste verejného cintorína v Košiciach. Autorom náhrobného pomníka je akademický sochár František (Fraňo) Gibala.

- SPRÁVU VYPRACOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
marian.gladis@upjs.sk